

જા. ૩૦-૬-૨૧

શ્રીજી વારણનો

મુખગણિત શિક્ષક ભાગ ૪

કર્તાએ સર્વ ક્ષે
સ્વાધીન રાખ્યા છે.

કિંમત. ૦-૨-૦

પોસ્ટેજ ભુદ્

છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

"ડિક્ટેશન શિક્ષક" વગેરેના કર્તા. શાહપોર-મુરત.

મુદ્રક સંજય ગવલુભાઈ નારણદાસ શ્રીમદગોલ મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૩૮૦ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુખ્યગણિત શિક્ષક - ૪

વિષય મેટ્રિક : ૮૪૩ : ૩૩

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુક્સ, ઈનામ અને લાયબ્રેરી
માંટે મંજુર થયેલો અને કેળવણીખાતાના
અધિકારી સાહેબો તેમજ વિદ્વાન સંદેશકર્યોના
ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો.

— ત્રીજા ધોરણનો —

મુખ્યમંડિત શિક્ષક ભા. ૪

રચનાર—છગલાલ મોતીરામ શાહ.

રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ઠેકાણું—શાહપોર—સુરત.

છાપનાર—નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.

છાપવાનું ઠેકાણું—“શંકર” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ચૌઠાનો પુલ્લપર—
સુરત.

નવી સુધારેલી વધારેલી

આવૃત્તિ ૮ મી પ્રત ૩૦૦૦

સંવત ૧૯૭૭

તા. ૧ જૂન.

રચનારે સર્વ હક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

કિંમત રૂ. ૦-૧-૦

પોસ્ટેજ જુદું.

ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
શ્રીધાપાઠ

શુભરાત્રી કૌંપીરાઈર-સંગ્રહ

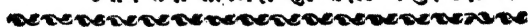
મહેરબાન કાઠિયાવાડના એજન્ટ દ્વારા મળનાર સાહેબ
બહાદુરે નંબર B. A. P. ૬૫ તા. ૧૪-૧૧-૧૯ થી.

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧ કિંમત સાડાચાર આના.

કાઠિયાવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કૂલોમાં

ઘનામ તથા લાયબ્રેરી બુક ભરીકે મંજૂર કરી છે.

મુંબઈ ઈલાકાની

ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા માટે

અભિપ્રાય.

૨૧૦ ૨૧૦ લાઇચંદ પુનઠાસ શાહ.

સાદરા તાલુકાના હેડ માસ્તર સાહેબ,

પોતાના તા. ૪-૧૦-૧૯૧૯ ના પત્રમાં લખે છે, કે

“સલામ:—“ચોથા ધોરણની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ભાગ ૧” આપના તરફથી મળી

તે અવલોકતાં તેના સંબંધમાં મને જણાવતાં

આનંદ થાય છે કે આપે આ પુસ્તક રચવામાં

શરૂઆતની કેળવણી માટે લોકમાન્ય પ્રશ્નોત્તર-

શૈલીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે આ પુસ્તકની રચનાથી
 ભૂગોળના શિક્ષણમાં ટ્રેન્ડ અટ્રેન્ડ અને સાધારણ
 કેળવણી પામેલાને પણ સરળતા થઈ છે. પુસ્તકની
 રચના અને શિક્ષણશૈલી એ બે ભિન્ન છે. તેમાં
 આપે શિક્ષકોને ભૂગોળ શિખવવા માટે પુસ્તક
 વાચનમાં તથા તે ઉપરથી બાળકોને સમજાવતાં
 જે કાળક્ષેપ થાય છે તેનો ખાસ અટકાવ આ
 પ્રશ્નોત્તરમાળા વાપરવાથી થાય, એવી યોજના
 કરેલી જણાય છે. દરેક શિક્ષક ધ્યાનપૂર્વક પુસ્તક
 વાંચે, વિચારે અને પછી નોટ કરી તે શિખવે
 ત્યારેજ ભૂગોળનો વિષય બાળકને સમજાવી શકે
 છે, આ બધું પ્રશ્નોત્તરમાળામાં સ્પષ્ટપણે ખુલા-
 સાવાર અને વિગતવાર આવી જાય છે, તેથી
 મારા શિક્ષક તરીકેના અનુભવથી જણાવું છું કે
 આ પુસ્તક શિષ્ય, શિક્ષકો અને સામાન્યજ્ઞાન
 મેળવવા ઇચ્છતા જનસમુહને બહુજ ઉપયોગી
 થઈ પડે તેવું આલેખાયેલું છે. આનો ઉપયોગ
 કરવાથી બાળકો જલદી આ વિષયમાં પારંગત
 થઈ શકે તેમ છે.”

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ દુ ધ ગવર્નર
સાહેબ બહાદુરે પોતાના હુકમ નં. ૭૯ તા. ૨-૬-૧૯થી

“અંકગણિતનાં મનોચત્ન”

કાઠિઆવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાથમિકી સ્કૂલોમાં
ઈનામ અને હાથપેરી બુક તરીકે મંજૂર કર્યો છે.

—❦❦❦—

મહેરબાન વાંકાનેર સ્ટેટના એજ્યુકેશનલ સેક્રેટરી
સાહેબની ઓફિસના નં ૫૧ તા ૩૦-૧૨-૧૯ ના
પત્રમાં જણાવવામાં આવ્યું છે, કે

બીજા ધોરણના

“અંકગણિતનાં મનોચત્ન”

વાં. હ. સા. આ. ના. રૂ. ૧૭-૧૨-૧૯ થી
આ સ્ટેટની નિશાળોમાં ટેકસ્ટ બુક તરીકે મંજૂર
કરવામાં આવેલ છે.

ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્શનરી શિક્ષક” ત્રણ આના.

સુરત જિલ્લાનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના.

સુરત જિલ્લાનો નકશો ચાર આના.

સુંદરજીવિત નવી પહેલીના અર્થ બે આના.

ગુજરાતની સાં ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ. શાહપોર-સુરત.

પ્રકરણ ૧. આંકનો ઉપયોગ.

મનોચલ ૧.

- ૧) ૫ એટલે કેટલા દશક ? ૨૦ કેટલા દશક ? ૭૦ એટલે કેટલા દશક ?
- ૨) ૧૨૦; ૧૫; ૧૭૦; ૭૫; ૮૭૦; ૨૨૦૦ દશક કેટલા ?
- ૩) ૫૦ એટલે કેટલા સો ? ૨૫ એટલે કેટલા સો ? ૭૫ એટલે કેટલા સો ?
- ૪) ૧૨૫; ૧૫૦; ૧૭૫; ૨૫૦; ૩૨૫; ૩૭૫ના સો કેટલા ?
- ૫) ૦૦ દશક; ૦૧ દશક; ૦૦૧ દશકના એકમ કેટલા ?
- ૬) ૦૦ સો; ૦૧ સો; ૦૦૧ સો; ૧૦ સો; ૨૦ સો; ૩૦ સો; ૭૦ સો, પોણી નવસો એટલે કેટલા ?
- ૭) ૧૬x૦૧; ૩૨x૦૦૧; ૪૮x૦૦૧; ૫૮x૧૧ કેટલા ?
- ૮) ૧૬x૨૦૧; ૩૨x૫; ૪૮x૭૦૧; ૫૨x૧૨૦૧ એટલે કેટલા દશક ?
- ૯) ૮x૦૧; ૧૫x૦૦૧; ૩૫x૦૦૦૧; ૪૩x૧૧; ૫૪x૧૦૦૧; ૬૭x૨૦૧ ?
- ૧૦) ૮x૨૫; ૧૫x૫૦; ૩૫x૭૫; ૪૩x૧૨૫; ૫૪x૧૫૦; ૬૭x૨૫૦ એટલા કેટલા સો.
- ૧૧) ૨૭x૨૫; ૧૭x૫૦, ૧૨x૧૩; ૨૫x૬૩; ૧૫x૩૭; ૭x૩૬ એટલે કેટલા સો ?
- ૧૨) ૫૦+૨૫; ૭૫+૫૦; ૧૨૫+૭૫; ૧૫૦+૧૨૫; ૧૭૫+૫૦; ૨૨૫-૧૫૦; ૮૭૫-૧૨૫; ૭૫૦-૨૫૦; ૧૨૫૦-૨૫૦; ૧૨૫૦-૧૨૫; ૭૫૦-૫૦૦; ૩૫૦૦-૨૫૦; ૩૭૫૦-૭૫૦; ૨૨૫૦-૧૧૨૫ એટલે કેટલા ?
- ૧૩) ૧૦૦૦÷૧૨૫; ૧૫૦૦÷૧૫૦; ૨૨૫૦÷૭૫; ૭૫૦÷૫૦; ૨૫૦૦÷૨૫ એટલે કેટલા ?

૬) શુદ્ધરાતની સાં બૂગેળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ત્રણ આનાં.

પ્રકરણ ૨. કોષ્ટકો.

અર્થદર્શક પરિમાણો.

(૧) ચક્ષુષી નાણાનું કોષ્ટક.

૧૥ પાક = ૧ અધેરો

૩ પાક = ૧ પૈસા (સવકો)

૨ પૈસા = ૧ ઢાંચુ (અઢીકો)

૪ પૈસા = ૧ આનો; આની.

૨ આના = ૧ બેઆની

૨ બેઆની = ૧ પાવલી

૧ પાવલી = ૧ અડધો

૨ અડધા = ૧ રૂપીઓ

૧૫ રૂપીઆ = ૧ ગણી

(૨) સરકારી હિસાબમાં.

૧૨ પાક = ૧ આનો

૧૬ આના = ૧ રૂપીઓ

(૩) વેપારી હિસાબ ગણવાનું

૧૬ વીસવાસી = ૧ બદામ.

૧૬ બદામ = ૧ દોકડો.

૧૦૦ બદામ = ૧ આનો.

૧૦૦ દોકડા = ૧ રૂપીઓ.

૧૬૦૦ બદામ = ૧ રૂપીઓ.

ભારદર્શક પરિમાણો.

(૪) દેશી સાધારણ તોલનું-

૨૥ રૂપીઆભાર = ૧ અધોળ.

૪૥ ગુના પૈસાભાર = ૧ અધોળ.

૪૥ ટાંક = ૧ અધોળ.

૨ અધોળ = ૧ નવટાંક.

૨ નવટાંક = ૧ પાશ૨

૨ પાશ૨ = ૧ અઝોર

૨ અઝોર = ૧ શેર.

૪૦ રૂપીઆભાર = ૧ શેર

૭૨ ગુના પૈસાભાર = ૧ શેર

૮૬ નવા પૈસાભાર = ૧ શેર

૪૦ શેર = ૧ મથુ

૫ મથુ = ૧ કાથળો

૭ મથુ = ૧ નાનોહારો

૧૨ મથુ = ૧ માણી

૧૬ મથુ = ૧ કળશી

૨૦ મથુ = ૧ ખાંડી

૨૧ મથુ = ૧ મોટાહારો

૨૪ મથુ = ૧ ભાર

૩૦ મણ=૧ ગાંધી

૩૨ મણ=૧ ખેડી

૪૦ મણ=૧ મુડો

૧૦૦ મણ=૧ મોટો મુડો

(૫) ૬ તથા કપાસ તોલવાનું

૪૮ રોર=૧ ધડી

૨૦ ધડી=૧ બાર

(૬) સોનું રૂપું તોલવાનું (દેશી)

૬ ચોખાબાર=૧ રતી

૪ મગ =૧ રતી

૩ રતી =૧ વાલ

૧૬ વાલ =૧ ગદિઆણો

૨ ગદિઆણા=૧ તોલો

૩૨ વાલ =૧ તોલો

(૭) દક્ષિણમાં ચાલવાનું.

૮ રતી =૧ માસો.

૧૨ માસો=૧ તોલો

(૮) ગણતરીનું કોષ્ટક.

૧૨ નંગ = ૧ ડઝન

૧૨ ડઝન = ૧ ઓસ (ચુસ)

૨૦ નંગ = ૧ કોડી (કુડી)

૧૦૦ નંગ = ૧ સેંકડો

૧૦ સેંકડા = ૧ હમર

(૯) કાગળ ગણવાનું

૨૪ તાવ=૧ ધા (દસ્તો)

૨૦ ધા =૧ રીમ

૧૦ રીમ=૧ ગાંસડી

મહત્વદર્શક પરિમાણો.

(૧૦) કપડાં ભરવાનું

૨ આંગળ=૧ તસુ

૧૨ તસુ =૧ કુટ

૨ કુટ =૧ ગજ

૨૪ તસુ =૧ ગજ

૩ કુટ =૧ વાર

૩૬ તસુ =૧ વાર

૨૦ તસુ =૧ હાથ

(૧૧) અંતર માપવાનું કોષ્ટક.

૮ હમાજવ=૧ આંગળ

૪ આંગળ =૧ મુટ્ટી

૩ મુટ્ટી =૧ વેંત

૨ વેંત =૧ હાથ

૪ હાથ =૧ દડ

૮]

મુરત બિલ્લાનો નકશો ચાર આના

૨૦૦૦ ફૂટ = ૧ માઈ
૪ માઈ = ૧ જોન
૧ માઈ = ૨૫ માઈલ

(૧૨) અંગ્રેજી અંતર માપવાનું.

૧૨ ઇંચ = ૧ ફુટ
૩ ફુટ = ૧ વાર્ડ (યાર્ડ)
૨૨૦ યાર્ડ = ૧ ફર્લોંગ
૮ ફર્લોંગ = ૧ માઈલ

૫૨૮૦ ફુટ = ૧ માઈલ
૧૭૬૦ યાર્ડ = ૧ માઈલ

(૧૨) દેશી ચોરસ માપનું.

૨૦ કાલી = ૧ વસો
૨૦ વસો = ૧ વીંધુ

કાળદર્શક પરિમાણો.

(૧૪) વખત જાણવાનું કોષ્ટક.

૬૦ વિપળ = ૧ પળ

૬૦ પળ = ૧ ધડી

૭૫ ધડી = ૧ પહોર

૮ પહોર } = ૧ દિવસ
૬૦ ધડી }

૭ દિવસ = ૧ અઠવાડીયું

૧૫ દિવસ = ૧ પખવાડીયું

૩૦ દિવસ = ૧ મહીનો

૧૨ મહીનો = ૧ વરસ

૫૨ અઠવાડીયાં = ૧ વરસ

૩૬૦ દિવસ = ૧ વરસ

૬૦ સેકન્ડ = ૧ મિનિટ

૬૦ મિનિટ = ૧ કલાક

૨૪ કલાક = ૧ દિવસ

૩૬૫ દિવસ = ૧ વરસ

૧ ધડી = ૨૪ મિનિટ

૧ પહોર = ૩ કલાક

પ્રકરણ ૩. પોણાનું મુખગણિત.

મનોયત્ન ૩.

૧) અર્ધો ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?

૨) નાના ગજા લુગડું ૬૬, બીજું નાના ગજા લુગડું તો કેટલું થયું ?

પાંચમા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૯

- ૩) ૨૭ માં ૦૧૧ ઉમેરું તો કેટલા થાય ?
- ૪) ૬૨૧ મણુ ઘઉં હતા, બીજા ૦૧૧ મણુ લાવ્યો તો કેટલા થયા ?
- ૫) ૪૫+૦૧૧; ૪૭+૦૧૧; ૩૭+૦૧૧; ૬૯+૦૧૧ કેટલા ?
- ૬) ૦૧૧+૪૦૧; ૦૧૧+૬૧૧; ૦૧૧+૪૭૧; ૦૧૧+૭૨ કેટલા ?
- ૭) ૬૪ સંખ્યામાંથી ૦૧૧ લઘુએ તો ૪૫૧૧, ૪૮, ૩૮૧ ને ૭૦૧૧ રહે ?
- ૮) ૧૨ અડધા અને ૧૨ પાવલા મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૯) ૧૧૧ શેર દૂધમાંથી ૦૧૧ શેર ઢોળાઈ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૦) મારી પાસે રૂ. ૦૧૧ છે, તેમાં શું ઉમેરું તો રૂ. ૦૧૧ થાય ?
- ૧૧) મારી પાસે રૂ. ૧૬૧૧ હતા, તેમાંથી રૂ. ૦૧૧ ખોવાઈ ગયો તો કેટલા રહ્યા ?
- ૧૨) રૂ. ૨૪ માંથી રૂ. ૦૧૧ ખરચ્યો તો બાકી શું રહ્યું ?
- ૧૩) ૬૫૧-૦૧૧; ૬૭૧-૦૧૧; ૪૮૧૧-૦૧૧; ૬૩-૦૧૧ કેટલા થાય ?
- ૧૪) ૧૭x૦૧૧; ૨૩x૦૧૧; ૪૭x૦૧૧; ૯૯x૦૧૧; ૬૭x૦૧૧ કેટલા ?
- ૧૫) એક તપેલામાં ૦૧૧ મણુ દૂધ માય તો એવા ૮ તપેલામાં કેટલું માશે ?
- ૧૬) એક રૂપીઆનું ૦૧૧ ગજ તો રૂ. ૫૭નું કેટલું ?
- ૧૭) ૦૧૧ ગજનું એક ગજનું થાય તો ૨૮ ગજવામાં કેટલા ગજ લુગડું વપરાશે ?
- ૧૮) રૂ. ૦૧૧નું એક શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
- ૧૯) એક આનાનું ૦૧૧ શેર તો ૨૪ શેરનું શું ?
- ૨૦) એક છોકરાને રૂ. ૦૧૧ આપીએ તો ૨૭ છોકરાને આપવા કેટલા રૂપીઆ જોઈએ ?
- ૨૧) એક શીશીમાં ૦૧૧ શેર સાદી માય તો ૬૮ શીશીમાં કેટલી માશે ?

૧૦) ખીજ ધોરણનો “મુખગણિત શિક્ષક” બે આના.

૨૨) મહીનું ૦૧૧ મણુ ચોખા જોઈએ તો ૨૭ મહીનામાં કેટલા જોઈએ?

૨૩) એક માણસને ૦૧૧ શેર અનાજ જોઈએ તો ૬૧ માણસને કેટલું જોઈએ ?

૨૪) એક શેર અંજીરનો રૂ. ૦૧૧ પડે તો ૧૨ શેરનું થું બેસે ?

૨૫) ૨૪ આખાના પોણા કેટલા ? ૩૬ પોણાના આખા કેટલા ?

૨૬) પોણા રૂપીઆના પૈસા કેટલા ? આના કેટલા ?

૨૭) ૫૯ પોણું ? ૬૯ પોણું ? ૭૯ પોણું ? ૪૯ પોણું કેટલા ?

૨૮) ૫૨ પોણાના આખા કેટલા ? ૬૪ પોણાના આખા કેટલા ?

૨૯) પોણાની ચચારની પલાખી બોલો.

૩૦) પોણાની બખ્ખેની પલાખી બોલો.

૩૧) એક કડીઓ દરરોજ રૂ. ૦૧૧ કમાય તો ૮ કડીઆ ૩૯ દિવસમાં થું કમાશે ?

૩૨) રૂ. ૧૩૧૧ની મણુ ખાંડ મળે તો ૭ મણુનું થું ?

૩૩) પોણા રૂપીઆમાં ૩ પૈસા ઓછા છે તો કેટલા પૈસા હશે ?

૩૪) કેટલા પાવલા મળીને પોણા રૂપીઓ થાય ?

૩૫) પોણા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા થશે ?

૩૬) જેટલા અડધા તેટલીજ પાવલીઓ કેટલી વખત લખએ તો ૬૯ રૂપીઆ થાય ?

૩૭) રૂ. ૩૩માંથી પોણા રૂપીઓ કેટલા છોકરાને અપાય ?

૩૮) રૂ. ૬૦ છે, ને છોકરા ૮૦ છે તો દરેકને થું મળશે ?

૩૯) રૂ. ૩૩ છે, તેમાં પોણા રૂપીઓ કેટલીવાર ઉમેરીએ તો રૂ. ૪૫ થાય ?

૪૦) ૦૧૧ મજબૂતનાતનો રૂ. ૧ બેસે તો ૨૭૧૧ મજબૂતનું થું ?

શુભસતની સાં ભૂગોળની પ્રત્યોત્તરમાળા ત્રણ આના. [૧૧]

- ૪૧) ૯૬ ખમીસની શીવડામણી રૂ ૭૨ બેડી તો એકની શી ?
 ૪૨) કેટલા પોણા હોય તો ૩૯ આખા થાય ?
 ૪૩) ૫૬૧ ગજ કપડામાંથી ૦૧૧ ગજના કેટલા રમાલ થાય ?
 ૪૪) રૂ. ૨૭ના ૩૬ રમાલ મળે તો એક રમાલનું શું ?
 ૪૫) કેટલા પોણા ૬૯ ? કેટલા પોણા ૨૯ ? કેટલા પોણા ૭૨૧ ?
 ૪૬) પોણા કેટલીવાર લખએ તો ૩૩૧ થાય ?
 ૪૭) ઘોડાને રોજ ૦૧૧ શેર ચંદી જોઈએ તો ૪૮ શેર કેટલા દિવસ ચાલશે ?
 ૪૮) કેટલા પોણા ૯, ૧૫, ૨૭, ૪૨, ૭૨ ?
 ૪૯) ૩૯ પેંડામાંથી પોણા પોણા પેંડા કેટલા છોકરાને અપાય ?
 ૫૦) ૦૧૧ આનાનું શેર કોણું મળે તો રૂ. ૦૧૧નું કેટલું આવે ?
 ૫૧) પોણા હજાર તે કેટલા ? પોણા સો લખો. પોણી સો લખો.
 ૫૨) કેટલા પોણા હોય તો પુરેપુરું આખા થાય ?

સવાયાનું મુખગણિત.

મનોચાત્ર ૩.

- ૧) રૂપીઓ ને પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૨) ૪૩૧૧ માં ૧૧ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
 ૩) ૬૮૧૧ રૂપીઆ હતા ને મારા બર્ષ ૧૧ રૂપીઓ આપે તો મારી પાસે કેટલા રૂપીઆ થાય ?
 ૪) ૩૮૧૧+૧૧, ૬૭૧+૧૧, ૫૬૧+૧૧, ૭૦+૧૧ કેટલા ?
 ૫) ૧૧+૪૫, ૧૧+૪૭, ૧૧+૩૬, ૧૧+૭૮૧૧ કેટલા ?
 ૬) રૂ. ૭૮૧૧ છે તેમાંથી ૧૧ રૂપીઓ ખર્ચ્યો તો શું રહ્યું ?

- ૭) ૩. ૪૫માંથી ૧૧ ૩. ધર્મદા કર્યો તો કેટલા રહ્યા ?
 ૮) ૭૮૧૧-૧૧, ૫૭૧-૧૧, ૩૬૧-૧૧, ૧૦૦-૧૧ કેટલા ?
 ૯) ૪૦-૩૮૧૧, ૬૮૧૧-૬૭૧, ૮૨૧-૮૧૧, ૭૧-૭૦ કેટલા ?
 ૧૦) સવા ૩પીઆમાં શું ઉમેરીએ તો ૨૧ ૩પીઆ થાય ?
 ૧૧) ૩. ૩૧૧ છે, ૫ ૩પીઆ કરવા છે તો કેટલા ખૂટે ?
 ૧૨) ૯૯×૧૧, ૭૫×૧૧, ૬૯×૧૧, ૫૯×૧૧, ૭૯×૧૧ કેટલા ?
 ૧૩) ૩૭×૧૧, ૭૭×૧૧, ૯૫×૧૧, ૭૦૦×૧૧, ૯૦૦×૧૧ કેટલા ?
 ૧૪) ૧૧ ૩પીએ શેર બદામ મળે તો ૩૯ શેર બદામનું શું બેસે ?
 ૧૫) એક બાંડીમાં ૧૧ ગજ કપડું જાય તો ૪૫ ગજમાંથી કેટલી બાંડી થશે ?
 ૧૬) એક મજૂર રોજ ૧૧ ૩પીઓ કમાય તો ૩૯ દિવસમાં શું કમાશે ?
 ૧૭) ૭૨ તપેલી લેવી છે. એક તપેલીનું વજન ૧૧ શેર થાય છે તો બધી તપેલીનું વજન કેટલા મણ થાય ?
 ૧૮) રોજ ૧૧ શેર લોટ વપરાય તો ૩૦ દિવસમાં કેટલો વપરાય ?
 ૧૯) એક છોકરા ૧૧ શેર દૂધ પીએ તો ૬૭ છોકરા કેટલું દૂધ પીશે ?
 ૨૦) ૩૩ ૩પીએ મણ બદામ મળે તો ૧૧ મણનું શું બેસશે ?
 ૨૧) સવાયાની ચચ્યારની પલાખી સવળી ને આવળી બોલો.
 ૨૨) સવાયાની બખ્ખેની પલાખી સવળી ને આવળી બોલો.
 ૨૩) ૯૯×૧૧થી ૭૯×૧૧ સુધી ઉલટા બોલો,
 ૨૪) જેટલા ૩પીઆ તેટલાજ પાવલા ૪૩ વખત લઈએ તો કેટલા ૩પીઆ થાય ?
 ૨૫) ૬. ૧૧નું ૧ શેર ધી મળે તો ૪૦ ૩પીઆનું કેટલું આવે ?
 ૨૬) એક આનાનું ૧૧ શેર કાળું મળે તો ૩. ૩૧નું કેટલું આવશે ?

પાંચમા ધોરણનો. “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ત્રણ આના. [૧૩

- ૨૭) ૬૧ મણુસ પાસે સવા સવા રૂપીઆ મારું છું તો મારું કુલ લેણું કેટલું હશે ?
- ૨૮) એક શેર ધાણુનો સવા આનો એસે તો ૬૪ શેર ધાણુનું શું આપવું પડશે ?
- ૨૯) ૧૨ મુચારને રોજના સવા રૂપીઆ લેખે ૮ દિવસના કેટલા રૂપીઆ મળશે ?
- ૩૦) ૧૫ રૂપીઆ ને ૧૫ પાવલી મળીને કેટલા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૧) મણુ સાકરના રૂ. ૧૭ એસે તો ૮ મણુનું શું એસે ?
- ૩૨) કેટલાં પાવલા મળીને સવા રૂપીઆ થાય ?
- ૩૩) સવા રૂપીઆમાં ૦૧ રૂપીઆ કેટલીવાર છે ?
- ૩૪) સવા કાગળમાંથી ૦૧ કાગળ કેટલા થશે ?
- ૩૫) ૮૫ રૂપીઆમાં સવા રૂપીઆ કેટલીવાર છે ?
- ૩૬) ૮૦ છોકરા વચ્ચે ૧૦૦ રૂપીઆ વહેંચીએ તો દરેકને શું મળે ?
- ૩૭) સવા શેર વેગણુનો એક આનો તો ૫૮૧૧ શેર વેગણુનું શું ?
- ૩૮) એક કોટની શીવડામણી ૧૧ રૂપીઆ લેખે દરજીને મેં ૪૩૧૧ રૂપીઆ આપ્યા ત્યારે કેટલા કોટ શીવડાવ્યા હશે ?
- ૩૯) ૯૦ રૂપીઆમાંથી સવા સવા રૂપીઆની કેટલી ઢગલીઓ થશે ?
- ૪૦) એક તાકામાં ૩૭૧ ગજ ૬૫૬ છે, તેમાંથી સવા સવા ગજના કેટલા પહેરણુ થશે ?
- ૪૧) ૫૫ રૂપીઆમાં ૪૪ ટોપી લીધી તો એક ટોપીની કેટલી કિંમત પડી ?
- ૪૨) કેટલીવાર સવા લઘુએ તો ૮૮૧૧; ૭૩૧૧; ૪૭૧૧; ૧૦૭૧; ૮૭૫ થાય ?
- ૪૩) એક હજમતનો ૧૧ આનો આપવો પડે છે મેં હજમતે રૂ. ૫ આપ્યા ત્યારે કેટલી હજમત કરાવી હશે ?

૧૪] પહેલા ધોરણનો “મુખ્ય લિખિત શિક્ષક” હોદ્દા આનો.

- ૪૪) ૪૨૧૧ રૂપિયામાંથી સવા રૂપિયાનાળી કેટલી છત્રીઓ આવશે ?
 ૪૫) કેટલા સવા ૪૫ ? કેટલા સવા ૫૬ ? કેટલા સવા ૪૮૧૧ ?
 ૪૬) ૪૨ વાર સવા રૂપિયા લેવાને બદલે ૨૧૧ રૂપિયા કેટલીવાર લખીએ તો ચલે ?
 ૪૭) કેટલા સવા હોય તો પુરેપુરા આખા થાય ?
 ૪૮) ૧૧ આને શેર આદુ મળે તો ૧૧ રૂપિયાનું કેટલું આવે ?

શેરની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોચલ ૪.

- ૧) પૈસા એટલે શું ? પૈસા ને પૈસાભાર, રૂપિયા ને રૂપિયાભારમાં ફેર શું ને સમજાવો.
- ૨) રૂપિયાભાર લીધું એમાં શું સમજ્યા ?
- ૩) અધોળના રૂપિયાભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૪) અધોળ તોળવા માટે કેટલા રૂપિયા મૂકવા ? કેટલા પૈસા મૂકવા ?
- ૫) ૨૧૧ રૂપિયાનો ભાર કેટલા પૈસાના ભાર બરાબર છે ?
- ૬) ૪૧૧ પૈસા મૂકીને તોળવાને બદલે કેટલા રૂપિયા મૂકીને તોળીએ તો ચલે ?
- ૭) અધોળ દગખ લીધી બીજીવાર અધોળ લીધી કેટલી થઈ ?
- ૮) અધોળ બે વખત લેવાને બદલે એકઠી વખતે કેટલું લેવું ?
- ૯) નવટાંકના અધોળ કેટલા ? કેટલા અધોળનો નવટાંક થાય ?
- ૧૦) નવટાંકના રૂપિયાભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૧૧) નવટાંક લેવામાંથી ૪૧૧ પૈસાભાર ઢોળાઈ ગયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૨) ૪૧૧ પૈસાભર બદામમાં ૨૧૧ રૂપિયાભાર એકબી નાખી તો કેટલું વજન થયું ?

- ૧૩) પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ?
પૈસાભાર કેટલા ?
- ૧૪) ૨ નવટાંક; ૪ અધોળ; ૧૦ રૂપીઆભાર; ૧૮ પૈસાભાર કયા
કાટલાની ખરાબર છે ?
- ૧૫) ૧૦ રૂપીઆ, ૧૮ પૈસા, ૨ નવટાંક, ૪ અધોળ એમાં ભાર
કોનો વધારે ?
- ૧૬) ૪૧૧ પૈસાભાર ખાંડ, અધોળ ધી અને નવટાંક ભોટ લીધો તો
બધું મળી કેટલું વજન થયું ?
- ૧૭) પાશેર મધમાંથી અધોળ વપરાયું તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૮) ૨૧૧ રૂપીઆભાર મરી, અધોળ તજ અને ૪૧૧ પૈસાભાર
એલચીમાં કેટલી સૂક નાખું તો પાશેર વજન થાય ?
- ૧૯) પાશેર કોની કોની ખરાબર છે ? પાશેર ને પાશેર કેટલું ?
- ૨૦) કેટલા પાશેરા હોય તો અચ્છેર જેટલું વજન થાય ?
- ૨૧) અચ્છેરના પાશેર કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
રૂપીઆભાર કેટલા ?
- ૨૨) અચ્છેર કોની કોની ખરાબર છે ?
- ૨૩) અચ્છેર ધીમાંથી વાપરતાં ૩ અધોળ રહ્યું ત્યારે કેટલું વપરાયું ?
- ૨૪) ૩ વાર નવટાંક સાઢી લીધી પણ શીશીમાં અચ્છેર માંય છે
તો શીશી ભરવાને બીજી કેટલી ભેવી ?
- ૨૫) અચ્છેર ભોટ ને પાશેર ધી મળી કેટલું વજન થયું ?
- ૨૬) પોણોશેરના પાશેરા કેટલા ? નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
- ૨૭) એકલા રૂપીઆથી પોણોશેર શી રીતે તોળી આપવું ?

૧૬] પહેલી ચોપડીનો "ડિક્ટેશન શિક્ષક" નો આના.

- ૨૮) ૧૫ રૂપીઆ છે ખીજા કેટલા રૂપીઆ હોય તો પોણા શેર તોળી અપાય ?
- ૨૯) પોણાશેર કાની કાની ખરાબર છે ?
- ૩૦) પોણાશેર દૂધમાં પાશેર પાણી મેળવું તો કેટલું વજન થયું ?
- ૩૧) શેરમાંથી કેટલું લાભ છે તો પોણાશેર રહે ?
- ૩૨) શેરના અચ્છેરા કેટલા ? પાશેરા કેટલા ? નવટાંકા કેટલા ? અધોળા કેટલા ? રૂપીઆભાર કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૩૩) શેર કાની કાની ખરાબર છે ?
- ૩૪) આ રેતીના દગલામાંથી આ અધોળા વડે નવટાંકા, પાશેરા, અચ્છેરા, અને શેરીઓ બનાવો.
- ૩૫) નવટાંકાની ધાત બોલો. શેરની ધાત બોલો.
- ૩૬) કેટલી વખત નવટાંક લાભએ તો શેર થાય ? ૦૧ શેર લેવું હોય તો નવટાંક કેટલોવાર લેવું ?
- ૩૭) ૧૬ અધોળા તે કેટલા શેર ? ૭ શેરના, ૧૧ શેરના, ૨૧ શેરના, ૦૧૧ શેરના અને ૧૧ શેરના અધોળા કેટલા ?
- ૩૮) ૪ શેર તોળવા માટે પાશેરા કેટલા મૂકવા ? આર શેરના પાશેરા કેટલા ?
- ૩૯) ૩૦ રૂપીઆ છે એનો ભાર કેટલો ? એટલોજ ભાર કેટલા પૈસાનો થાય ?
- ૪૦) ત્રાજવાના એક પક્ષામાં પાંચશેરી મૂકી છે ને સામા પક્ષામાં પાશેરા મૂક્યો છે તો કેટલું તોળાશે ?
- ૪૧) ૨૧ પાઈની પાશેર દૂધી મળે તો શેરનું શું બેસે ?
- ૪૨) ૨૧ આનાનું શેર દૂધ આવ્યું ત્યારે ૦૧૧ શેરનું શું આપવું ?
- ૪૩) ૧૨ આને શેર બદામ મળે તો પાશેરનું શું આપવું ?
- ૪૪) ભાર વખત અધોળા અધોળા મધ લીધું ત્યારે તે કેટલું થયું ?

બીજી ચોપડીનો “ઠિકેટો” ચિહ્નક” અહીં આના. [૧૭]

- ૪૫) શેરમાં ૪૥૫ પૈસાભાર દૂધ ઓછું મળ્યું ત્યારે પોણોશેર કરતાં કેટલું વધારે અથવા ઓછું મળ્યું ?
- ૪૬) પાંચશેર ને નવટાંક ધી છે તેમાં કેટલું નાંખું તો ૭ શેર થાય ?
- ૪૭) ૮ પૈસાનું શેર દૂધ મળે તો નવટાંકનું શું ? એક પૈસાનું કેટલું આવે ?
- ૪૮) ૮ પાંખનું પાશેર દૂધ આવ્યું તો એક આનામાં કેટલું આવશે ?
- ૪૯) ૨૥ શેરના ૩૫૫૫૫૫૫૫ કેટલા ? પૈસાભાર કેટલા ?
- ૫૦) ૧૫ ૩૫૫૫૫૫૫૫ કેટલા અધોળની બરાબર છે ?
- ૫૧) દોઢ પાશેર તે કેટલા ૩૫૫૫૫૫૫૫ની બરાબર છે ?
- ૫૨) ૧૫ શેર ને ૫ ૩૫૫૫૫૫૫૫ના ૩૫૫૫૫૫૫૫ કેટલા ?
- ૫૩) ૪ પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
- ૫૪) અઢી પાશેરના નવટાંક કેટલા ? અધોળ કેટલા ?
- ૫૫) ૨૦ ૩૫૫૫૫૫૫૫ તે કેટલા નવા પૈસાભારની બરાબર છે ?
- ૫૬) કેટલા નવા પૈસાભાર ૧૥૫ શેર થાય ?
- ૫૭) પોણોશેર ને નવટાંકના ૩૫૫૫૫૫૫૫ કેટલા ?
- ૫૮) શેર ને પાશેરા વડે પોણોશેર શી રીતે તોળી આવવું ?
- ૫૯) નવટાંક ભોટ ને ૪૥૫ પૈસાભાર ધી મળી કેટલું વજન થાય ?
- ૬૦) અચ્છેર બદામ, ૫ ૩૫૫૫૫૫૫૫ સાકર અને ૮ પૈસાભાર એકબીજી લીધી તેમાં કેટલો ભોટ નાંખું તો એક શેર વજન થાય ?
- ૬૧) પોણોશેર ધીમાંથી ૧૮ પૈસાભાર વપરાયું તો હવે કેટલા શેર રહ્યું ?
- ૬૨) ૩૦ ૩૫૫૫૫૫૫૫ વધારે કે ૩૬ પૈસાભાર ?
- ૬૩) નવટાંક, પાશેર, અચ્છેર, પોણોશેર ને શેર તોળવું હાય તો કેટલા ૩૫૫૫૫૫૫૫ ?

મણુની ધાતનો ઉપયોગ.

મનોચલન ૫

- ૧) મણુના શેર કેટલા ? કેટલા શેરનો મણુ ? શેરના રૂપીઆભાર ?
- ૨) ૧૧ મણુના શેર કેટલા ? ૦૧૧ મણુના શેર કેટલા ?
- ૩) ૪૮ શેર તે એક મણુથી કેટલું વધારે ? અને સવા મણુથી કેટલું ઓછું ?
- ૪) ૧૧ મણુમાંથી ૩ શેર લઇએ તો કેટલું રહે ?
- ૫) ૩૮ શેર ૦૧૧ મણુથી કેટલું વધારે ? અને મણુમાં કેટલું ઓછું ?
- ૬) ૧૦૦, ૬૦, ૫૦, ૩૦, ૨૦, ૧૦ શેરના મણુ કેટલા ?
- ૭) મણુની દસશેરી કેટલી ? પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ? સવાશેરી કેટલી ? અધમણીઆ કેટલા ?
- ૮) ૨૧ મણુ ૭ શેરના શેર કેટલા ?
- ૯) ૧૧ મણુની પાંચશેરી કેટલી ? અઢીશેરી કેટલી ?
- ૧૦) ૧૧ મણુમાંથી પાંચશેર કેટલી વખત આપી શકાય ? ૧૧ શેર કેટલી વખત આપી શકાય ?
- ૧૧) ૨૫ શેરમાં ૫ શેર નાખીએ તો કેટલા મણુ થાય ? ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૨) ૩૫ શેરમાંથી ૫ શેર કાઢી લઇએ તો કેટલા મણુ રહે ?
- ૧૩) ૨૧ મણુ ધીમાંથી ૨૫ શેર ગણી મણુ તો કેટલું રહ્યું ?
- ૧૪) એક મણુ ધી આપવું હોય તો કેટલા રૂપીઆ મૂકીને તોળી આપવું ? પાંચશેરથી કેટલીવાર તોળવું ?

ચાથી ચોપડીનો “ડક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના. [૧૬]

- ૧૫) મારે મણુ દાળ જોઇએ છે. તેમાં ૩૨ શેર છે તો બીજી કેટલી લાવવી ?
- ૧૬) અધમણીઓ, દસશેરી, અને પાંચશેરી એક ત્રાજવામાં મૂકીએ તો કેટલા શેર તોળાય ?
- ૧૭) ૦૥૥ મણુ તે ૩૭ શેરથી કેટલું ઓછું ?
- ૧૮) મણુમાં ૧૦ શેર ઓછું તે કેટલું થયું ?
- ૧૯) મણુ તોળવા માટે બશેરથી કેટલી વખત તોળવું ?
- ૨૦) અઢીશેર કેટલી વખત લઇએ તો મણુ થાય ? મણુનો ૧૬ મો ભાગ શું ?
- ૨૧) કેટલી વખત સવાશેર લઇએ તો મણુ થાય ?
- ૨૨) સાત વખત દસશેર તોળી આપું તો કેટલા મણુ થયું ?
- ૨૩) એક તામડીમાં ૮ શેર દૂધ માય છે, મારે ૨ મણુ લેવું હોય તો તામડી કેટલી વખત ભરી લેવી ?
- ૨૪) મણુના શેર કેટલા ? શેરના અઘોળ કેટલા ? મણુના અઘોળા કેટલા ?
- ૨૫) ૧૥ મણુ અનાજ છે, રોજ બશેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ? અને ૩ શેર વાપરીએ તો કેટલા દિવસ ચાલે ?
- ૨૬) શેર એ મણુનો કેટલામો ભાગ છે ?
- ૨૭) ૨૥ મણુ ૩ શેર માં કેટલું ઉમેરીએ તો ૩ મણુ થાય ?
- ૨૮) ૦૥૥ મણુમાં ૪૥ શેર ઓછું તે કેટલું ?
- ૨૯) પાવલાના ૨૥ શેર ચોખ્ખા મળે તો મણુનું શું બેસે ?
- ૩૦) અઢીશેરના બે આના આપ્યા તો મણુનું શું પડ્યું ?
- ૩૧) ૩. ૪૧ એ મણુ ધી મળે તો ૦૥૥ મણુનું શું ?
- ૩૨) ૯ વખત અઢીશેર ચણા લીધા તે કેટલા થાય ?

૨૦] "બાળવૈયક્તિક" નો શિક્ષક " એ આના.

- ૩૩) ૩૫ શેર અનાજ આપવું હોય તે। સવાશેરથી કેટલી વખત તોળી આપવું ? અઢીશેરીથી કેટલી વખત તોળવું ?
- ૩૪) અઢીશેર કેટલી વખત લાઇએ તો ૧૦૦ મણ થાય ?
- ૩૫) ૨૦ મણ તોળવા માટે કેટલા અધમણીઆ મૂકવા ?
- ૩૬) કેટલી પાંચશેરીનો બાર ૨૦ મણ જેટલો થાય ?
- ૩૭) અધમણીઆ ને પાંચશેરી વડે ૧૫ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૩૮) મારી પાસે દસશેર છે, તેનાથી ૨૦ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૩૯) મારી પાસે ૧ શેરનું, ૩ શેરનું, ૬ શેરનું, અને ૨૭ શેરનું એવાં ચાર કાટલાં છે, તે વડે ૧૯, ૨૩, ૨૬, ૩૯ શેર શી રીતે તોળી આપવું ?
- ૪૦) ઉપલા કાટલા વડે ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, એમ ૪૦ શેર સુધી કેવી રીતે તોળી આપવું ?

પ્રકરણ ૪.

વજન અને કિંમત સંબંધી સમજ.

- અચ્છેર જે વખત લાઇએ તો કેટલું થાય ? અચ્છેરનું બમણું કેટલું ? પાંચશેરનું બમણું કેટલું ? નવટાંકનું બમણું કેટલું ? અધાળનું બમણું કેટલું ? સવા રૂપીઆબારનું બમણું કેટલું ?
- અધમણ જે વખત લાઇએ તો કેટલું થાય ? દસશેરનું બમણું કેટલું ? પાંચશેરનું બમણું કેટલું ? અઢીશેરનું બમણું કેટલું ? સવા શેરનું બમણું કેટલું ?

અચ્છેરનો રૂ. ૧) પડે તો શેરનું થું ? જ. રૂ. ૨)

પાશેરનો રૂ. ૧) પડે તો અચ્છેરનું થું ? જ. રૂ. ૨)

નવટાંકનો રૂ. ૧) પડે તો પાશેરનું થું ? જ. રૂ. ૨)

અધોળનો રૂ. ૧) પડે તો નવટાંકનું થું ? જ. રૂ. ૨)

અધમણનો રૂ. ૧) પડે તો મણનું થું ? જ. રૂ. ૨. દસશેરનો રૂ. ૧) પડે તો અધમણનું થું ? જ. રૂ. ૨) પાંચશેરનો રૂ. ૧) તો દસ શેરનું થું ? જ. રૂ. ૨) અઢીશેરનો રૂ. ૧) પડે તો પાંચશેરનું થું ? જ. રૂ. ૨) સવાશેરનો રૂ. ૧) તો રાા શેરનું થું ? જ. રૂ. ૨)

ઉપરના હિસાબમાં તમે વજન કેટલા ગણ્યું બીધું ? જ. બમણું. કિંમત કેટલા ગણી આપી ? જ. બમણી. બમણું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. બમણી. ચાર ગણું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. ચાર ગણી. આઠ ગણું વજન લાઇએ તો કિંમત કેટલી આપવી પડે ? જ. આઠ ગણી.

ઉપરના હિસાબો પરથી કઇ રીત નીકળી ? જ.

૧) જેટલા ગણું વજન લાઇએ તેટલા ગણી કિંમત આપવી પડે.

બમણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણ્યું મળે ? જ. બમણું ચાર ગણી કિંમત આપીએ તો વજન કેટલા ગણ્યું મળે ? જ. ચાર ગણું વજન મળે. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ.

૨) જેટલા ગણી કિંમત આપીએ તેટલા ગણું વજન મળે.

શેરનું આડું કેટલું ? અચ્છેરનું આડું ? પાશેરનું આડું ? નવટાંકનું આડું ? અધોળનું આડું કેટલું ?

૨૨] હિંદુસ્તાનની સાંભૂજોળની પ્રત્નોત્તરમાળા ચાર આના.

મણુનું અડધું કેટલું ? અધમણુનું અડધું કેટલું ? દસશેરનું અડધું ? પાંચશેરનું અડધું ? અઢીશેરનું અડધું ? સવાશેરના અધોળા કેટલા ? સવાશેરનું અડધું ?

શેરનો ૩. ૧) પડે તો અચ્છેરનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. અચ્છેરનો ૩. ૧) પડે તો પાશેરનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. પાશેરનો ૩. ૧) પડે તો નવટાંકનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. નવટાંકનો ૩. ૧) પડે તો અધોળનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. અધોળનો ૩. ૧) બેસે તો અડધા અધોળનું અથવા સવા રૂપીઆભારનું શું પડે ? જ. ૩. ૦ા.

મણુનો ૩. ૧) પડે તો અધમણુનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. અધમણુનો ૩. ૧) પડે તો દસશેર કે ૦ા મણુનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. દસશેરનો ૩. ૧) બેસે તો પાંચશેરનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. પાંચશેરનો ૩. ૧) બેસે તો અઢીશેરનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. અઢીશેરનો ૩. ૧) બેસે તો સવાશેરનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા. સવાશેરનો ૩. ૧) બેસે તો દસ અધોળનું શું બેસે ? જ. ૩. ૦ા.

ઉપરના હિસાબોમાં તમે વજનનો કેટલામો ભાગ લીધો ? જ. અડધો ભાગ. કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપ્યો ? જ. અડધો ભાગ. વજનનો અડધો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૦ા ભાગ. વજનનો ચોથો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ચોથો ભાગ. વજનનો આઠમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. આઠમો ભાગ. વજનનો સોળમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે. જ. સોળમો ભાગ. વજનનો ઠરમો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો

મુંબઈ ઇલાકાની બુગેજની પ્રતિનૌત્તરમાળા ૪૧૧ આના. [૨૩

કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૩૨ મો ભાગ. વજનનો ૪૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. ૪૦ મો ભાગ. વજનનો ૧૬૦૦ મો ભાગ લઈએ તો કિંમતનો કેટલામો ભાગ આપવો પડે ? જ. સોળસે મો ભાગ. આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ. ૩) વજનનો જેટલામો ભાગ લઈએ તેટલામો ભાગ કિંમતનો આપવો પડે.

કિંમતનો અડધો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. અડધો. કિંમતનો ચોથો ભાગ આપીએ તો વજનનો કેટલામો ભાગ મળે ? જ. ચોથો ભાગ મળે.

આ ઉપરથી કઈ રીત નીકળી ? જ. ૪) કિંમતનો જેટલામો ભાગ આપીએ તેટલામો ભાગ વજન મળે.

રૂપીઆભારના અધોળ અને શેરની અઢીશેરી કરવાની સહેલી રીત.

૧. રૂપીઆભાર=૦૧૧ અધોળ થાય છે. માટે જે રૂપીઆભાર સવાયાના આંકમાં આવે તેના અધોળા થઈ શકે. રૂપીઆભારમાં જેટલી વખત સવા હોય તેના અર્ધા કરવાથી અધોળ થાય. તેજ મુજબ શેરની અઢીશેરી પણ થાય. જેમકે ૨૭૧૧ રૂપીઆભારના અધોળ કેટલા અને શેરની અઢીશેરી કેટલી ? $૨૭૧૧ \div ૧ = ૨૭૧૧$, $૨૨ \times ૦૧૧ = ૨૨૨૨$ અધોળ. $૨૭૧૧ \div ૧ = ૨૭૧૧$, $૨૨ \times ૦૧૧ = ૨૨૨૨$ અઢીશેરી.

પ્રકરણ ૫.

આંક અને ધાતના વ્યાવહારિક પરચુરણ હિસાબ,

મૂલ્યના:—હિસાબ વ્યાવહારમાં લાગુ પાડી પૂછવા.

મનોયત્ન ૬

- ૧) ૫ શેરના ૩. ૦૦૦૦૦૦ તો મળુનું શું ?
- ૨) દસશેરના ૯ આના તો ૨ મળુનું શું ?
- ૩) ૪ આનાનું ૮ શેર તો ૦૦૦ આનાનું કેટલું ?
- ૪) ૧૨ શેરના ૬ આના તો ૦૦૦ આનાનું કેટલું ?
- ૫) ૩. ૦૦૦નું મળુ તો ૧ આનાનું કેટલું ?
- ૬) ૩. ૦૦૦નું મળુ તો ૩. ૦૦૦૦૦નું કેટલું ?
- ૭) ૩. ૧૦૦ ના શેર તો ૨૦ મળુ ૮૦૦૦ શેરનું શું ?
- ૮) ૩. ૨૦૦૦ મળુ તો ૨૦૦૦ રૂપીઆમાં કેટલા મળુ આવે ?
- ૯) ૩. ૮૦૦નું મળુ તો ૨૧૬ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૦) ૩. ૨૧૦નું ૧૦ મળુ ૨૦૦ શેર તો ૩. ૧૦૦ કેટલું ?
- ૧૧) ૬૩ શેરના ૪૨ પૈસા તો ૧૦૦ શેરનું શું ?
- ૧૨) ૫ પૈસાનું ૩૫ શેર તો ૬ પૈસાનું કેટલું ?
- ૧૩) ૩૦ શેરના ૨૪ પૈસા તો ૬૦ શેરનું શું ?
- ૧૪) મળુના ૨૦૦ રૂપીઆ તો ૭૦૦ રૂપીઆનું કેટલા મળુ ?
- ૧૫) ૩. ૨૫૦નું ૧૦૦ મળુ તો ૭૦૦ મળુનું શું ?
- ૧૬) ૩ મળુના ૩૦૦૦ રૂપીઆ તો ૨૭ મળુનું શું ?
- ૧૭) ૨૭ મળુના ૧૬૨ રૂપીઆ તો ૧૨ રૂપીઆનું કેટલું ?

પાંચમા ધોરણનો "મુખ્યમંત્રિ શિક્ષક" ગ્રંથ આના. [૨૫

- ૧૮) ૦૫ મણુ ૭ શેરનો ૧ રૂપીઆ તો ૧૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૯) ૭ મણુ તેલના ૧૦૫ રૂપીઆ તો ૩ મણુ તેલનું શું ?
- ૨૦) રૂ. ૨૪)નું ૬૬ મણુ તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૧) રૂ. ૧૫નું ૧૫ મણુ તો ૯૩૫૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૨૨) ૧૨ શેરના ૩૦ આના તો ૭૫ આનાનું કેટલું ?
- ૨૩) ૪૫ તમુના ૧૫ આના તો ૧૮૫૫ આનાનું કેટલું ?
- ૨૪) ૮ આનાનું શેર તો ૧૦ રૂપીઆનારનું શું ?
- ૨૫) એક પૈસાનું ૨૫ શેર તો રૂ. ૧)નું કેટલું ?
- ૨૬) રૂ. ૦૫નું શેર તો ૧૫ મણુનું શું ?
- ૨૭) રૂ. ૨૫નું મણુ તો ૩૦ મણુનું શું ?
- ૨૮) ૫ શેરનો ૧૫ રૂપીઆ તો ૧૫ મણુનું શું ?
- ૨૯) રૂ. ૧)નું ૧૫ શેર તો ૨૯ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૦) રૂ. ૧)નું ૦૫૫ શેર તો ૫૧ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૧) રૂ. ૦૫નું શેર તો ૬૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૩૨) રૂ. ૦)આનું અધોગ શેરનું શું ?
- ૩૩) રૂ. ૧)નું ૧૫ મણુ તો ૪૮ મણુનું શું ?
- ૩૪) ૧)ની ૨૪ પેનશીલ તો ૧૫ રૂપીઆની કેટલી ?
- ૩૫) રૂ. ૧૫ની ૨૫ શેર ગરરી મજે તો રૂ. ૩૬ની કેટલી આવે ?
- ૩૬) મણુ ધડેમાંથી ૮ વખત સરખા દળના આપ્યા ત્યારે દરેક વખતે કેટલા આપ્યા હશે ?
- ૩૭) ૫૦ માણસો વચ્ચે ૨૫ મણુ દૂધ વપરાયું ત્યારે એક માણસે કેટલું પીધું હશે ?
- ૩૮) એક શેરની ૩ કેરી ચઢે ત્યારે ૧૫ મણુની કેટલી ચઢશે ?

૨૬] મુરત શહેર તથા ચીયાંસી તાલુકાના ભૂ. શિ. ગ્રંથ આના.

- ૩૯) ૩. ૨ની ૨૩ શેર જુવાર મળે ૦૥ મળુ ૮૥૥ શેરનું શું બેસશે ?
 ૪૦) ૭ કેરીનો ૩. ૧) બેસે તો ૨૥ રૂપીઆમાં કેટલી આવશે ?
 ૪૧) ૩. ૬)ની મળુ કેરી મળે તો ૩. ૧૭૪)ની કેટલા મળુ આવશે ?
 ૪૨) ૩. ૧)નું ૦૥૥ શેર ધી મળે તો ૩. ૩૦૦)નું કેટલું ?
 ૪૩) ૧૧ શેરના ૭૫ રૂપીઆ તો ૧ શેરનું શું ?
 ૪૪) ૧૥ શેરના ૭૫ પતાસાં ચઢે તો ૨૥ શેરનાં કેટલાં ચઢશે ?
 ૪૫) મળુ કારેલાના ૨૥ રૂપીઆ તો ૦૥૥ મળુનું શું ?
 ૪૬) ૩. ૬)નું ૧૥૥ મળુ તો ૧ મળુનું શું ?
 ૪૭) ૨૥ મળુના ૧૨૥ રૂપીઆ તો મળુનું શું ?
 ૪૮) ૪ પાંછની એક પેન તો ૪ આનાની કેટલી ?
 ૪૯) ૩ આનાનું એક શેર તો ૧૨ આનાનું કેટલું ?
 ૫૦) ૩. ૧૬૥નું ૧૥૥ મળુ તો ૧૩૥૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
 ૫૧) ૨૥ મળુના ૧૨૥ રૂપીઆ તો ૭૥ રૂ.નું કેટલું ?
 ૫૨) ૪ શેરનો ૧૧ રૂપીઆ તો મળુનું શું ?
 ૫૩) ૩. ૯)નું ૧૩૥ મળુ તો ૭ રૂપીઆનું કેટલું ?
 ૫૪) ૩. ૧૬૥નું ૧૩ મળુ તો ૭૭૥ રૂપીઆનું કેટલું ?
 ૫૫) ૨૧ શેર આના ૩. ૨૬૧ બેસે તો ૩. ૭૥૥માં કેટલી આવશે ?
 ૫૬) ૭ મળુ તેલના ૩. ૪૫) બેસે તો શેરનું શું ?
 ૫૭) ૩. ૨૥થી ૩. ૭૨૥ રૂપીઆ એ કેટલા મળ્યા છે ?
 ૫૮) ૩. ૧૥ની એક એવી ૭૩૥ રૂપીઆની કેટલી ટાપી આવે ?
 ૫૯) ૩. ૭૩૥માં ૩. ૧૥ કેટલીવાર છે ?
 ૬૦) ૩. ૧૥ એ ૩. ૭૩૥માં કેટલીવાર છે ?
 ૬૧) ૩. ૪)નું શેર તો ૫ રૂપીઆમાંનું શું ?

- ૬૨) ૩. ૫)નું શેર તો ૩ પાશેરનું થું ?
- ૬૩) ૩. ૮)નું શેર તો ૩. ૬)નું કેટલું ?
- ૬૪) ૩. ૯)નું શેર તો ૩. ૨) નું કેટલું ?
- ૬૫) ૩. ૪)નું શેર તો ૩. ૨)નું કેટલું ?
- ૬૬) ૩. ૨)નું શેર તો ૩. ૪૦)નું કેટલું ?
- ૬૭) ૩. ૧)નું શેર તો ૧૦ આનાનું કેટલું ?
- ૬૮) ૩. ૧)નું શેર તો ૩. ૪૯)નું કેટલું ?
- ૬૯) ૩. ૧)નું શેર તો ૩. ૪૮)નું કેટલું ?
- ૭૦) ૩. ૦)નું શેર તો ૩. ૯)નું કેટલું ?
- ૭૧) ૩. ૨)નું શેર તો ૩. ૫)નું કેટલું ?
- ૭૨) ૩. ૦)આનાં ૩ પીઆઆર તો શેરનું થું ?
- ૭૩) ૩. ૦)આનાં ૫ શેર તો મળ્યું થું ?
- ૭૪) ૩. ૧)નું ૧૦ શેર તો ૧) મળ્યું થું ?
- ૭૫) ૩. ૩)નું ૦) મળ્યું તો ૨) મળ્યું થું ?
- ૭૬) ૩. ૦)નું ૧) શેર તો મળ્યું થું ?
- ૭૭) ૩. ૨)નું શેર તો મળ્યું થું ?
- ૭૮) ૩. ૨)નું શેર તો ૧ નવટાંકનું થું ?
- ૭૯) ૩. ૬)નું શેર તો પાશેરનું થું ?
- ૮૦) ૩. ૨)નું શેર તો ૬૬ પીઆઆરનું થું ?
- ૮૧) ૩. ૮)નું શેર તો ૧૮ પેસાઆરનું થું ?
- ૮૨) ૩. ૪)નું શેર તો ૮ અધાળનું થું ?
- ૮૩) ૩. ૭)નું શેર તો ૪ નવટાંકનું થું ?
- ૮૪) ૩. ૧)નું શેર તો ૨ પાશેરનું થું ?

૨૮] પાંચમી શાપડીનો “ડિક્ટેશન ક્લિક” ચાર આનાં.

- ૮૫) ૩. ૨૧)નું શેર તો ૩૦ રૂપીઆભારનું થું ?
 ૮૬) ૩. ૨ાનું શેર તો ૦ાા શેરનું થું ?
 ૮૭) ૩. પાાનું શેર તો ૧૨ અઘોળનું થું ?
 ૮૮) ૩. ૨ાાનું શેર તો ૬૦ અઘોળનું થું ?
 ૮૯) ૩. ૩ાાનું શેર તો ૬ નવટાંકનું થું ?
 ૯૦) ૩. ૧૨ાાનું ૨ાા શેર તો ૯ રૂપીઆભારનું કેટલું ?
 ૯૧) ૩. ૦ાનું ૧૦ રૂપીઆભાર તો ૨ાા શેરનું થું ?
 ૯૨) ૩. ૦ા નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨ાા શેરનું થું ?
 ૯૩) ૩. ૦ાાનું ૨ાા રૂપીઆભાર તો શેરનું થું ?
 ૯૪) ૩. ૦)નું પાંચ રૂપીઆભાર તો ૨ શેરનું થું ?
 ૯૫) ૩. ૦ાાાનું ૭ા રૂપીઆભાર તો ૧ શેરનું થું ?
 ૯૬) ૩. ૧૧)નું મથુ તો ૪ અઢીશેરીનું થું ?
 ૯૭) ૩ આનાનું ૨ાા શેર તો મથુનું થું ?
 ૯૮) ૩. ૦)નું ૨ાા શેર તો મથુનું થું ?
 ૯૯) ૩. ૦)ાાનું ૨ાા શેર તો મથુનું થું ?
 ૧૦૦) ૩. ૦ાનું ૨ાા શેર તો મથુનું થું ?
 ૧૦૧) ૨ાા શેરના ૩ આના તો ૦ા મથુનું થું ?
 ૧૦૨) પાશેરનો ૧ાા આનો તો ૨ શેરનું થું ?
 ૧૦૩) નવટાંકનો ૧ા આનો તો શેરનું થું ?
 ૧૦૪) ૨ા આનાનું નવટાંક તો ૧ અઘોળનું થું ?
 ૧૦૫) ૩. ૨ાાનું ૧ શેર તો રૂપીઆભારનું થું આપવું ?
 ૧૦૬) ૧ા મથુના ૩. ૮) તો ૧૫ શેરનું થું ?
 ૧૦૭) ૩. ૫)નું મથુ તો ૩. ૧)નું કેટલું ?

- ૧૦૮) ૩. ૮)નું મણુ તો ૩. ૨ાનું કેટલું ?
- ૧૦૯) ૩. ૦ાાનું શેર તો ૧ા શેરનું થું ?
- ૧૧૦) ૩. ૦ાાનું ૫ રૂપીઆઆર તો શેરનું થું ?
- ૧૧૧) ૧ા આનાની શેર પાપડી મળે તો ૧ા મણુ ૩ શેરનું થું ?
- ૧૧૨) ૧૦ રૂપીઆઆરના ૩ આના તો શેરનું થું ?
- ૧૧૩) ૩ શેરના ૩. ૯) તો ૦ાા મણુનું થું ?
- ૧૧૪) ૩. ૦)નાનું ૧ા શેર તો મણુનું થું ?
- ૧૧૫) ૨ા શેરનો ૩. ૧) તો ૧ા મણુનું થું ?
- ૧૧૬) ૩. ૦ાનું શેર તો મણુનું થું ?
- ૧૧૭) ૪ શેરના ૬ રૂપીઆ તો ૩૯ શેરનું થું ?
- ૧૧૮) ૨૭ પાપડનું શેર દૂધ મળે તો ૨૭ આનાનું કેટલું ?
- ૧૧૯) ૫ અધોળના ૭ા આના તો શેરનું થું ?
- ૧૨૦) ૩. ૨ા એ મણુ મીઠું મળે તો ૨૦ પૈસાનું કેટલું આવે ?
- ૧૨૧) ૩. ૧૨ાનું મણુ તો ૨ા રૂપીઆમાં કેટલું આવશે ?
- ૧૨૨) એક આનાનું ૦ાા અધોળ ધી મળે તો ૩. ૧)નું કેટલું ?
- ૧૨૩) ૩. ૦)નું અધોળ ધી મળે તો ૩. ૦ાનું કેટલું ?
- ૧૨૪) ૨ા શેરના ૩ આના તો શેર ૦ાાનું થું આપવું ?
- ૧૨૫) ૧ા શેર દૂધનો એક આનો તો ૩. ૧ાનું કેટલું ?
- ૧૨૬) એક આનાનું ૨ા શેર તો ૨ા મણુનું થું ?
- ૧૨૭) ૧૬ રૂપીઆનું ૧ મણુ તો ૨ા શેરનું થું ?
- ૧૨૮) ૩. ૦ાનું ૨ા શેર તો ૩. ૫ાનું કેટલું આવશે ?
- ૧૨૯) ૨૦ ધાના ૫ રૂપીઆ ૩ ધાનું થું ?
- ૧૩૦) ૧ રૂપીઆનું ૦ાા શેર તો મણુનું થું ?

૩૦] હિંદુસ્તાનની સાં બૂજોળની પ્રત્નોત્તરમાળા ચાર આના.

- ૧૩૧) ૬ આનાનું ૨૧ શેર તો મળ્યું શું ?
- ૧૩૨) ૫૬ ફોટપાઇ વટાવીએ તો કેટલી પાઇ આવશે ?
- ૧૩૩) ૩૭૧ મળ્યુંના કોઠારમાંથી ૧૧ મળ્યુંના કેટલા ટોપલા બરાશે ?
- ૧૩૪) મારી પાસે ૩૧૧ મળ્યું અનાજ છે, કોઠારમાં ૪૦ મળ્યું માય છે તો કોઠાર બરવાને કેટલું અનાજ લાવવું ?
- ૧૩૫) ૩. ૦૧૧ કેટલી વાર લઈ તો ૭૨ રૂપીઆ થાય ?
- ૧૩૬) ૩. ૭૨માં ૦૧૧ રૂપીઆ કેટલી વાર છે ?
- ૧૩૭) ૩. ૦૧૧ વાળી ૭૨ રૂપીઆમાંથી કેટલી ટોપીઆ આવે ?
- ૧૩૮) ૩. ૫૫માંથી ૦૧૧ રૂપીઆની એક, એવી કેટલી ચોપડી આવશે શું બચશે ?
- ૧૩૯) મને પહેલે દિવસે ૩. ૩૧, બીજો દિવસે ૩. ૧૧૧, ત્રીજો દિવસે ૩. ૨૧ અને ચોથો દિવસે ૩. ૧૧૧૧ ખરચ થયો ત્યારે કુલ કેટલો ખર્ચ થયો.
- ૧૪૦) ૩૧૧ મળ્યું જુવાર, ૨૧૧ મળ્યું ઘઉં અને ૭૧ મળ્યું બાજરી લાવ્યો ત્યારે કેટલા મળ્યું અનાજ લાવ્યો ? જો દર મળ્યુંની સરેરાસ કિંમત ૫ રૂપીઆ હોય તો કેટલા રૂપીઆ આપવા પડે ?
- ૧૪૧) ૪૧૧ મળ્યું ૫ શેર ઘઉંમાંથી ૧૧ મળ્યું દળવા આપ્યા ત્યારે બાકી કેટલા રહ્યા ?
- ૧૪૨) ૩૭૧ શેર ચોખ્ખામાં બીજા કેટલા નાણું તો ૧૧ મળ્યું થાય ?
- ૧૪૩) ૧૫ માઇલ ચાલતાં ૭૧ કલાક લાગે તો ૭૨ માઇલ ચાલતાં કેટલો વખત લાગશે ?
- ૧૪૪) ૩. ૧૧નું ૧૧ વાર ૪૫૬ મળે તો ૩. ૭૦૦નું કેટલું આવશે ?
- ૧૪૫) ૭૧ પાપડીના ૩. ૧૭૭૧ બેસે તો ૧૬ પાપડીનું શું ?

મુંબઈ ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા ૪૧ આના. [૩૧

- ૧૪૬) ૩. ૨) ક્રિતું મથુ ૦ ૭૧ શેર તો ૩. ૦ ક્રિતું કેટલું ?
- ૧૪૭) ૨૯ આનાની ૮૭ નારંગી મળે તો ૭ આનાની કેટલી ?
- ૧૪૮) ૧૧૧ રૂપીઆનું ૨૪ તસુ તો ૫ તસુનું શું ?
- ૧૪૯) ૧ રૂપીઆની ૨૦ નારંગી તો ૯ નારંગીનું શું ?
- ૧૫૦) ૧ લીટીમાં ૯ શબ્દ માય છે તો ૨૩૪ શબ્દની કેટલી લીટી થશે ?
- ૧૫૧) ૩૬ તસુના ૪૧૧ રૂપીઆ તો ૪ તસુનું શું ?
- ૧૫૨) કેટલા રૂપીઆમાંથી ૩. ૦૧૧ વાળી ૬૯ ટોપી આવે ?
- ૧૫૩) દરેક પ્રાદેશીને ૩. ૧૧ આપતાં ૩. ૪૯૧ ખરચ થયો ત્યારે કેટલા પ્રાદેશી હશે ?
- ૧૫૪) એક નિશાળમાં ૩૫ પેંડા વહેંચ્યા, શેરના ૫ પેંડા થાય છે ત્યારે છોકરા કેટલા હશે ?
- ૧૫૫) કયા કયા પલાખાનો જવાબ ૩૬, ૭૨, ૧૦૮ ને ૧૪૪ આવે ?
- ૧૫૬) દરેક બિખારીને એકેક પાઈ આપતાં ૩. ૧)ની પાઈ વપરાઈ ત્યારે બિખારી કેટલા હશે ?
- ૧૫૭) ૬૯ શેર ખરશી છે, દરેક સાધુને જો ૧૧ શેર આપું તો કેટલા સાધુને આપી શકાય ?
- ૧૫૮) ૩. ૪૧ છે. શ્રીજી ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક”ના જે આના જેસે છે, તો કેટલા “મુખ્યગણિત શિક્ષક” આવશે ?
- ૧૫૯) ૩. ૩૭૧માં ૧૫ છત્રી લીધી તો એ લેખે ૧૭ છત્રીનું શું બેસશે ?
- ૧૬૦) ૨૪ ચોપડીના ૩. ૩૧૧ જેસે તો ૧૬ ચોપડીનું શું બેસે ?
- ૧૬૧) ૧૭ મથુ બટાટાના ૩. ૪૨૧ તો ૩. ૧૫)માં કેટલા મથુ ?
- ૧૬૨) ૭૫ માથસ વચ્ચે ૩. ૧૧૨૧ વહેંચ્યા તો ૧૫ માથસના મળીને કેટલા રૂપીઆ થશે ?

- ૧૬૭) ૪૭ ખુરશીના રૂ. ૧૧૭૧ બેડા તો ૬૯ ખુરશીનું શું બેસશે ?
- ૧૬૪) દોઢ રૂપીઆવાળી ૩૦ ચોપડીને બદલે રૂ. ૨૧ વાળી કેટલી ચોપડી આવશે ?
- ૧૬૫) રૂ. ૮૧ માં ૧૭ ખડીઆ મળે છે તો રૂ. ૩૫)માં કેટલા આવશે ?
- ૧૬૬) ૬ મહીનામાં રૂ. ૧૫૬) બચાવું છું તો રૂ. ૨૪૪) બચાવવાને કેટલો વખત લાગશે ?
- ૧૬૭) ૬ મહુ સોટના રૂ. ૩૦) તો ૩૬ મહુનું શું ?
- ૧૬૮) ૧૫ કેરીના રૂ. ૩૧૧ તો રૂ. ૫)માં કેટલી કેરી આવશે ?
- ૧૬૯) ૧૭ મહુ દૂધના રૂ. ૧૦૬૧ તો ૫૧ મહુનું શું ?
- ૧૭૦) ૧૩ ઘોડાના રૂ. ૧૦૪૦ બેડા તો ૫૨ ઘોડાનું શું બેસશે ?
- ૧૭૧) રૂ. ૩૫માંથી રૂ. ૨૧ વાળી કેટલી નોટો આવે ને શું વધે ?
- ૧૭૨) રૂ. ૨૧ વાળી ૩૫ ટોપી લેતાં રૂ. ૦૧૧ વધે ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હોવા જોઈએ ?
- ૧૭૩) ૪૪ સંખ્યાને ૧૧થી ગુણીએ તો ૧૪૪ આવે ?
- ૧૭૪) જો રૂ. ૨૮ વધારે હોત તો ૭ રૂપીઆવાળી ૧૩ ખુરશી લેતાં ૩ રૂપીઆ વધત, ત્યારે રૂપીઆ કેટલા હોવા જોઈએ ?
- ૧૭૫) હું બજારમાં કેટલાક પૈસા લઈ ગયો; ૯ પૈસાની રેવડી, બે ૨ પૈસાનાં મોર લીધાં, પણ મારા મામા મળ્યા; તેમણે મને એક આનો આપ્યો ત્યારે મારી પાસે ૫ પૈસા થયા તો ઘેરથી હું કેટલા પૈસા લઈ નીકળેલો ?

તા. ૧ ૬-૧૯૨૨.

સમાપ્ત.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત પુસ્તકોનો

ઉપયોગ કરવાથી આપોઆપ બુદ્ધિ ખીલવાની
સાથે નાપાસ થવાની ધાસ્તી રહેતીજ નથી.

 વાપરી ખાતરી કરવા ખાસ ભલામણ છે.
આખપોથીથી પાંચમી સુધીના } ડિક્ટેશન શિક્ષક
તેમજ } તૈયાર છે.
કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક રહાનો }

આખવર્ગથી પાંચમા ધોરણ સુધીના દરેક ધોરણના બુદ્ધ

મુખગણિત શિક્ષક [તૈયાર છે]

ખીજ ધોરણ માટે “અંગગણિતનાં મનોચિંત” ચાર આવના.

ગુજરાતની સાઠ ભૂગોળની
મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની } “પ્રશ્નોત્તરમાળા”
હિંદુસ્તાનની સાઠ ભૂગોળની }

 સુરત જિલ્લાનો નકશો ચાર આવના.

સુરત જિલ્લાનો
ચોર્યાસી તાલુકાનો } “ભૂગોળ શિક્ષક”
સુરત શહેરનો }

સુંદર કૃત નવી પહેલોના અર્થ બે આવના.

આખગરખાવળીની નોટ બે આવના.

 ક્યાટલોંગના છપેલા ફારમો તૈયાર છે.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહપોર-સુરત.

